

TIDENAVRDET

Vad har hänt? **Min bostad** — **Mac Donald** reser till Rom. **ett samhällsintresse.**

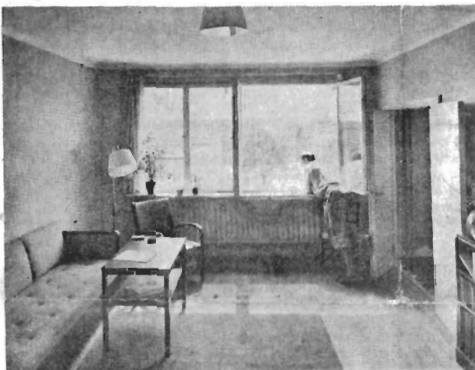
DE BÅDA SAKKUNNIGA, brr Hamrin och Marcus ha lagt fram sitt förslag till kaffeimport, som innebär en importreglering i stort sett efter spannmålsorganisationens mönster, vilket framgår av följande: Staten förbehåller sig all rätt till kaffeimport. Denna rätt överläts genom särskilt avtal till en för ändamålet upprättad organisation, förslagsvis benämnd Föreningen Sveriges kaffeimportörer u. p. a. i vilken kaffeimportörerna skulle erhålla importlicens för viss kvantitet av viss kvalitet från visst land, eventuellt mot särskild licensavgift, om sådan bestämmes för att bereda staten ökad inkomst av kaffet. Regeringen skulle äga rätt att beordra föreningen för viss tid inskränka inköpen av kaffe från annat land. Nyttan med ett statsmonopol, förklara de sakkunniga, ligger i att det i nuvarande för exporten svåra tider kan bereda staten tillfälle att hos de kaffeexporterande länderna skaffa sig geur för sina handelspolitiska intressen. Men förslaget har inte fått mycket beakt. Pressen av olika färg opponerar sig. Kaffeimportörerna äro uppragta över den stora apparaten, Kooperativa Förbundet — genom sin chef, dr. Albin Johansson — påtalar faran för prishöjning eller ransonering och tror f. ö. inte mycket på förslaget framtid som lag. Vilket man får se, då det återkommit från den nu påbörjade remissvändningen, som skall vara avslutad före 9 april.

REGERINGENS PROPOSITION om arbetslöshetsförsäkring har kommit. Den bygger i huvudsak på sakkunnigförslaget, föreslår att understad till utgå till arbetslös som fyrtio år, samt att det icke är understad två och icke överstad två år. Kostnaderna skola uppgå till mer än 33 milj. kr. pr år, delade mellan de försäkrade, staten och arbetsgivarna.

SJUKHUSDIREKTIONEN I STOCKHOLM har uppdragit åt doktorerna Rietz och Franzen att undersöka frågan om en kommunal sexuell upplysningsbyrå i Stockholm samt framlägga kostnadsförslag. Beslutet är förväntande, inte bara därför att såvitt man vet, ingendera av de båda herrarna hittills visat något intresse för hithörande frågor. Utan även därför att kvinnorna — fast det är ju vanligt — hållas utanför. Upplysningsbyrån har kallats »för kvinnor». Vi anses visserligen att den i lika hög grad borde avse både kvinnor och män. Men om den skall upprättas för kvinnor borde i varje fall deras representanter vara med om planläggningen. Varför icke förslagsstämman i Stadsfullmäktige, fru Anna Johansson-Wisborg — eller någon av de kvinnliga likare i Stockholm, som ha erfarenhet av frågan och som ägnat sitt intresse åt den i många år.

Fran Götteborgs nödbostäder. gardsinterior. (Ur Hyresvästern.)

Sol, luft, utrymme i den moderna bostaden. (Ur Form.)

En bostadsundersökning av stort principiellt intresse har i dagarna blifvit tryckt och därmed överlämnad till allmänheten: professor Gunnar Myrdals och stadsarkitekt Uno Ahrens, på uppdrag av finansministern utförda undersökning rörande behovet av en utvidgning av bostadsstatistiken jämte vissa därmed förbundna bostadspolitiska frågor. Utredningen avser egentligen frågan om en eventuell utvidgning av den löseskattade hyresräkningen — vilken skall utlösas 1933 — som ett led i dyrtorsgrupperingsarbetet. Men då denna statistik samfundet har till uppgitt att lösa utredningspunkten för bostadspolitiken övar handtaget, ha på samma gång vissa bostadspolitiska problem blifvit föremål för utredning och resultatet är följande: utredningspunkten på bostadsfrågan i sin helhet, synpunkter som säkert lämna ett ge anledning till diskussion. Det kortfatta förslaget för utredningen har varit Götteborg, valt till a. därför att det redan tidigare — 1911, 1921 och 1931 — varit föremål för förtidiga utredningar.

de bostadsundersökningar och därför kunnat ge en ganska god bild av bostadsförhållandenas utveckling. Bostadsfrågan i Götteborg uppvisar många särskilda drag. För det första ligger Götteborg närmast av alla svenska städer östra om antalet lägenheter på ett rum och kök, antalet eller enkeltök, alltså lägenhetsbyggare som i stort sett västas intressen uttillsställande, i varje fall som bostad åt familjen. Av alla utrymde lägenheter för år 1928—29 utgjorde ovannämnda typer inte mindre än 50.0 % medan motsvarande siffror för Norrköping, Stockholm och Malmö är resp. 72.4 %, 46.3 % och 48.2 %. Kommer därför att ett rum-och-kök-lägenheter till 85 % och enkelrummen, resp köket till 87 % äro bebodda som familjer, har man en viss föreställning om bostadsförhållanden i Götteborg, vilken för övrigt rycker mot förtidiga med hänsyn till ekonomiska och andra omständigheter. (Uppm. A sid. 4)

TYSSLANDS NYA NATIONELLA riksdagsdag firades på fredagen och den tyska riksdagen öppnades i Potsdam med stor ståt. Kommunisterna voro främsta namnet — av lika skäl — av socialdemokraternas fattades de eller ledningarna som förvaras i »skyddshuset», och vilkas frivillig ombeddhet krävdes av en socialdemokratisk talare. Göring återvältes till riksdagspresident och konstaterade att det är Potsdams andra som hädanåtman skall följa oss. Regeringen har beslutat framlägga en ny fullmaktslag, som bl. a. berövar rikspresidenten hans vetorätt och därmed — är Hindenburg i praktiken avsat.

REGERINGEN I ÖSTERRIKES försök är i det längsta timrat parlamentets sammanträdnade, men det genomfördes trots allt — dock under förtidiga sammanträdnader mellan kristligt-sociala och nationalliberalerna och utan att den politiska situationen kunnat lösas. **NAGRA ENGBESKA INGENJÖRER** ha dömts för förtäring sabotage i Ryssland vilket gav anledning till hotande förveckling mellan England—Sovjet. Det förefaller nu som om Sovjet skulle ta reson.

I förra veckan var det Mac Donald som brände fram på sändsstationen och beaktansamt tog händelserna i sin hand. Med sitt förslag till nedrustningskonferensen om en utfärdning av de allvarigaste motsäringarna gjorde han ett yttersta försök att rädda nedrustningskonferensen ur dess frångång. Mac Donalds förslag är en kompromiss. Det innebär för det första ett såväl kvantitativt som kvalitativt begränsande av rustningarna — alltså enligt följande gällande princip — de europeiska landstyrkornas nedskärning till nivåbasen med fastställt tjänstgöringstid på 8 månader, för luftstridsflygarens vidkommande torhad mot luftkommanderung samt begränsning av luftstridsflygarens vidare förhad mot kemisk och bakteriologisk krigföring. Frågan om sjöstridsflygarens reglering uppskjutes till 1935. De viktigaste punkterna i förslaget äro de, som innehålla bestämmelser om en femårig konventionsperiod med kontroll över konventionens genomförande samt tillståndet av en särskild permanent kommission, som skall förbereda en andra nedrustningskonferens innan konventionsperioden utgått. Sedan förslaget blifvit framlagt i Genève, där det mottogs med Mänsklighetens förståelse, förklarade Mac Donald och John Simon till Rom och förde under, som de uppvisade, betydligt sammanhang med spänning emotsatta förhandlingarna med

MacDonald.

Mussolini. Kärnpunkten i det av Mussolini framträdande, av gemensamt diskuterade förslaget är avhängningandet av samarbetet mellan de fyra stormakterna England, Frankrike, Italien och Tyskland, ett fyrmaktsförbund, som skall svärja den hotande krigsrykten av Europa i två flentliga block samföra omkring resp. Frankrike och Tyskland. Mac Donald har i sina kompromissande förklaringar till pressen efteråt underströkt, att det ingalunda är fråga om ett ersättande utan fasthet om ett starkare av Förenta förbundet genom det planerade fyrmaktsförbundet. Mr Henderson var för sin del förståeligt nedrustningskonferensens avbrytning till efter tank — han vill vanta med de båda om nedrustningen till diskussion om fyrmaktsförbundet till fastare form i resp. huvudsäder.

Från riksdagsläktaren. Om lantarbetarnas levnadsförhållanden.

För den vars vändning är som ett osannolikt blad i lantarbetarvet. Innehållsdebatt i förra veckans veckoblad om lantarbetarnas levnadsförhållanden. När man kom in i läktaren fick man höra att lantarbetarna Beck skulle upp och säga för sin motan om utredning rörande lantarbetarnas ekonomiska och sociala ställning. Och det gjorde han. Han var en skrymsam och allsidig utredning av lantarbetarnas ställning i hela dess vidt — vi vilja ha alla påstått på förhand, så det en gång för alla blir fastställt huru lantarbetarna äro förhållande av ett jordbruk till sig, sade Mr Beck. Det var väl det, tänkte det oskrivna bladet, nu blir väl socialdemokraternas gläda när de får hjälp med att hjälpa lantarbetarna. Så steg en liten herre upp i talansolen, det beaktas vana Mr Lindberg i Umeå och utskottsordförande. Man kan väl säga att det enastående, som man skulle kunnat tro. Han sade att det ligger redan när färdig en utredning om lantarbetarnas sociala förhållanden och en bostadsutredning, som följts av ett förslag till stora penningmedel skall ställas till förfogande. Nationernas utskottsordförande sade Mr Lindberg bättre. Kunde användas i respektive hushållningsållskap. Ja, man skulle faktiskt inte säga egentligen, när man såg det lilla röda stället, som de socialdemokratiske riksdagsmä-

nen äro, på Mr Lindbergs ord. Umeå. Mr Beck (s.), nyvald lantarbetarsrepresentant för a Östergötland, var inte heller lindrig över motiven. Ville inte socialdemokraternas hjälpa lantarbetarna. Högst? Olsson i Västerås, sade talmannen. Och en spänstig herre steg fram och följande kände ut i kommunen från lantarbetarna. När man läser denna utredning motan — du är det såsom så att man vill grata. Men, Mr talman, man kallar socialt. Mr Lindberg såg mycket intresserad ut. Och man verkade följa ordet hjälpa, så hade man kunnat hjälpa framtiden detta. Det ligger inte ett spår av allvar i motiven — ett genom en utredning förtändra politiska åtgärder som kunna ges ut med stöd av de utredningar som redan verkas till — det är det enda allvar som ligger bakom. Men underströk vidare vad som sagt om lantarbetarnas nödd, dittill är lönerna oskäligt låga och lantarbetarnas bostäder äro som en fattigkvarterens bostäder i storskadorna och så mittelsida äro de, att de äro ett förtäring den sig de till arbetarna. Mr Beck var sagt, förklarade Mr Olsson, att lönerna skanna höjas endast om lantarbetarnas produktione blifvas så att lantarbetarna får sig. Staten har under olika former förtäring utredning behövt till jordbrukarnas hjälpa — men av det har lantarbetarna fått. (Forts. a sid. 4)

Demokrati.

Jag vägrar!
Det individuella motståndet mot kriget.

Lis Torstelt:

Er den danske L. S. bevägelse en Lappo-bevägelse?

Sven Stål:
Grand Hotel.

Flur den internationella kvinnohandeln bekämpas.

Anna Björkman:
Småborgaren lever.

Läckt och hälsosamt är smörgåbsbröd

UPLANDSKUBBEN

I hygienisk förpackning hos följande handlande.

Unik efteraktning!

Begär uttryckligen Uplandskubben

Reklamtext för en produkt, möjligen en typografisk felaktighet.

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTVÄRRE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgiri lördag.
Triwaldsgård 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker.
Boutredningar och testamenten.
Valningsuppdrag. Även skriftliga
förklaringar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 33315.

Stockholms Yngre Tandläkares
Förening.

Kvinnliga tandläkares klinik.

Ad. Fredr. Kyrkog. 1 (v. Sveavägen)
Innehavare endast leg. tandläkarna
Astrid Gyllencrutz, Ingrid Huss,
Ruth Ohrling. Tid pr tel. 20 03 73.
Särskild mötning för barn (tandl.
Huss.) Månd., onsd., fred. 4.30—6.

Klockarebolagets

(f. d. Wissnells, etabl. 1818)

Begravningsbyrå & likstiefabrik

Fabrik och utställning:

Skepparegatan 39

Telefoner: 67 34 36 • 61 20 98

Efter affärs-tid: Enskede 29 30

Filialer: Agnegatan 15. 53 35 28

St Paulsgatan 15. 40 30 87

Ombud för Sv. Eldbegängelseföreningen

Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvandlingen
av de avlidnas stoft. Upplysningar om
eldbegängelsen lämnas å

Svenska Eldbegängelseföreningen
(S. E. F.) Stockholmsavdelnings byrå,
Sveavägen 25, 2. (hiss). Tel. N. 22 80.

Vardagar kl. 9—4, lördagar 10—2.

Medlemsavgiften i föreningen är en gång
för alla: för medlemmar i Svenska Eld-
begängelseföreningens kassan Kr. 3,—,
för i annan begravningskassa inskrivna
Kr. 5,— samt för andra Kr. 10,—.

Föreningens tidskrift »Sigtorn» Kr. 2.50 pr år
(åtta nr).

Medlemskap i Sv. Eldbegängelseföre-
ningens kassan befrivar de efterlevande från
kostnader och bestyr med den dödes
begravning. Låga premier.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19

Mottagar inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välräk.

Tel. 78 74.

Liliesjöes

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:

Frühemsgatan 16 — Tel. 50 59 82.

Hantverkaregatan 85 — Tel. 50 55 85.

Sveavägen 109 — Tel. 31 70 25.

Aderbräckstrumpor — Häfötningslång
— Maggördlar — Bräckband — Sa-
nities- och Förbandsartiklar — Kata-
log gratis.

SKXNK TILL

”Små Smulor”

(Stadsmissionens Uppsamlingscen-
tral) avlagda kläder och skor, mö-
bler, linne- och andra persedlar, bö-
cker, papper, lump m. m., och Ni
hjälp oss att bereda hjälp och ar-
bete åt nödställda. Tel. 50 88 90.

Den 25 Mars 1933.

Demokrati.

Världskriget eller snarare världs-
freden visade först sina följder ge-
nom nöd, svält, förtryck och — ett
alltmer stigande hat. Nu kommer
därtill det mest blodiga och grymma
vanvetet. Frankrike har hämnats på
Tyskland. Tyskland befäkrar sig
med sitt eget blod. Alla folk och
länder hata, frukta och rusta. Mäs-
sorna bestå likväl av enskilda män-
niskor. Vem kan tro på mänsklighe-
t? Makt och pengar — det är
tidens lösen. Makt genom att för-
trycka andra och pengar genom an-
dras fattigdom för att få makt! Nu
triumferar reaktionen. Och kanske
ännu en tid tramåt. Det jublas!
T. o. m. vår högerpress finner det
sympatiskt. Tror man då, att histo-
rien plötsligen stannat? Att laglös-
het, råhet och alla onda instinkter
som blivit lössläppta hädanetter all-
tid komma att tjäna reaktionen? Vin-
den vänder. Hur går det då? Blir
det ett världskrig? Eller en klass-
kamp på liv och död inom folken?
En vedergällningsdag! Med sam-
ma omänskliga eller — vi måste
kanske säga »mänskliga» metoder
att låta blod flyta. Sannolikt! Då
är bolsjevisnens stund.

Ty det finns väl ingen, som vägar
hoppas, att den dag skall komma, då
demokratin blir segrare och hämnas
alla oförrätter med att genomföra en
sann och verklig demokrati? Och
ändå! Det är kravet! En andlig
oemotståndlig makt, som går fram
över världen!

Över Rudolf Steinars pedagogik
(Waldorfskolan)

anordnas för lärare, föräldrar och alla
intresserade en serie orienterande före-
drag av Svenska Waldorfskoleförening-
en i Engelbrektsalen, Rådman-
gatan 14 (spår-vägen 5, hällpl. Engel-
brektskyrkan) kl. 7.45 (8 preciser).
Månd. 27 april: »Barnet under 7 år».
Månd. 10 april: »Skolåldern».

Fru Ida Ohman (föreningens ord-
förande).
Månd. 24 april: »Hvad er fri skole?»
Torsd. 27 april: »Förvandlingen i men-
nesketivet hos barnet och den
voksne».

Fru Signe Roll-Wikberg, förest.
för Rud. Steiner-skolen i Oslo.
Månd. 8 maj: »Den konstnärliga un-
dervisningen i en Rud. Steiner-
skola» (musik, eurytmi m. m.).

Fru Karin Flack-Selling, Rud.
Steiner-skolan i Stockholm.
Månd. 16 maj: »Huru kan läroplanen
taga hänsyn till barnets utveck-
lingsked?»

Fru Marg. Riedel, Rud. Steiner-
skolan i Stockholm.
Diskussionsafton anordnas fredagen
den 28 april kl. 7.45 med inlednings-
föredrag av fru Roll-Wikberg om
»Disciplin» i Margareta Hushållssko-
la, Normalmorgstorg 1.

Ida Ohman, Agnes Gustafson,
Stockholm. Stockholm.
Greta Lundberg, Ingeborg Sjögren,
Alsten. Sorunda.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 52 " " 33390

Hur den internationella
kvinnohandeln bekämpas.

Den intressanta rapporten till N. F:s
råd från dess resande Orientkom-
mission över den internationella handeln
med kvinnor och barn i Asien kan inte
läggas åt sidan förrän de positiva förslä-
gen till missförhållandenas avhjäljande
vederborligen uppmärksammas. Som för-
ut framhållits ägnas ett rikligt utrymme
i rapporten åt sådana lagar och förord-
ningar som på något vis stå i samband
med den berörda frågan. Såväl offentli-
ga som enskilda institutioners verksam-
het för en begränsning av kvinnohandeln,
för de enskilda offrens skydd, uppfostran
och utbildning är också omnämnd och
ger en god bild av hur mycket som redan
i själva verket göres för en förbättring.
Men verksamhetsfältet är ju enormt och
motsåndet i form av gamla traditioner,
vinningslystnad och ekonomiskt betryck
självfallet mycket starkt.

Kommissionen har visat, med stöd av
de noggranna undersökningar den före-
tagit och efter samarbete med såväl of-
fentliga myndigheter som enskilda insti-
tutioner och privatpersoner med intresse
för hithörande frågor, kommit fram till
i korthet följande ståndpunkt.

För det första är ett samarbete önsk-
värt mellan de olika länder, som beröras
av den internationella trafiken, ett sam-
arbete för vilket lämpligen vissa centrala
myndigheter skulle svara. Redan den för-
sta internationella översynskommelsen i
denna fråga, som träffades 1904 uppog
principen om en central instans i varje
land för upplysningar rörande trafiken
inom och utom landet.

Vidare uttalas som ett önskemål att
kvinnor i större utsträckning än vad nu
är fallet anställas som tjänstemän vid de
institutioner, som ha dylika frågor om
hand. Rapporten anför några exempel:
Palestina hade en kvinnlig chef för väl-
färdsdepartementet; i Calcutta var en

kvinnlig tjänsteman anställd vid domste-
nen som förundersökare, i Straits Settle-
ments som en av de tjänstemän, vilka
anställas till kinesernas skydd. Samtliga
föresök ha gett goda resultat.

Bordellväsendets avskaffande framhå-
lls vidare i rapporten som en åtgärd av
den allra största betydelse. Det gäller
att träffa »traffickers» egentliga handels-
organisation. Man måste komma åt mar-
naden för trafiken. Och den säkraste
marknaden är den reglerade eller erkända
bordellen. Enligt kommissionens
erfarenheter är förekomsten eller icke av
lagliga bordeller i ett land i hög grad av-
görande för trafikens utbredning till de-
ta land. Ett upphävande av bordellsys-
temet som skett på flera olika platser, har
i allmänhet medfört en omedelbar minsk-
ning i den internationella införseln av
kvinnor. Det har t. ex. visat sig att fast-
än bordeller ännu bibehållas i Kina har
exporten av flickor faktiskt minskats till
vissa Söderhavsländer där bordellsystemet
upphävts medan den upprätthålles till
fulla för de länders räkning som ha bor-
dellerna kvar.

Slutligen betonas nödvändigheten av
upplysning och för detta ändamål ett nära
samarbete mellan myndigheterna och
enskilda organisationer, religiösa sam-
menlutningar, kvinnoorganisationer etc.
De sociala omvälvningar som för närva-
rande pågå bland Orientens länder och
det framstegsarbete som äger rum icke
minst bland kvinnorna är för denna frå-
gas lösning av djup betydelse.

Fastän uppfostrans och upplysningens
väg är lång är det otvivelaktigt till slut
i den sociala och ekonomiska likställig-
heten för kvinnorna och i deras rätt till
utbildning, förvärvsarbete och medbor-
gerligt ansvar, som den säkraste lösning-
en ligger.

C. H.

Jag vägrar!

En väg värnpliktsvägrare, Sven Dahl-
berg, som för närvarande fullgör ci-
viltjänst vid Statens vattenfallsverk i
Stockholm, har i en skrivelse till försvars-
ministern påpekat hur vissa förberedelser
för värnpliktsvägrarnas mobilisering göra
lagen om den civila värnplikten till en
tom gest. Samtidigt meddelar han sitt
beslut att avbryta tjänstgöringen vid Va-
tenfallsverket. »Så länge civiltjänsten
står under försvarsdepartementets över-
insende och de påtalade mobiliserings-
planerna ostört få smidas — — — för-
bjuder mig mitt samvete att under nu-
varande förhållanden utföra någon som
helst värnpliktsjämföring — — — Jag
är beredd», skriver han, »att taga varje
konsekvens, som min vägran att fullgöra
vidare värnpliktsjämföring, kan med-
förå.»

I den till försvarsministern riktade
»krigstjänstvägrarpromemorian» påpekas
bl. a. att om lagen om den civila värn-
plikten ställer sig passiv i fråga om värn-
pliktsvägrarnas ställning i krigstid, så är
militärerna desto mera aktiva. Atminste-
ne inom ett av de statens verk, som för
närvarande slyssätts krigstjänstvägrarna,
pågå utredningar, vilka ha till syfte
att lämna militären uppgifter, som skola
vara till hjälp för militären vid mobilis-
ering av krigstjänstvägrarna. Vid slutet
av år 1932 utsände militären till värn-
pliktsvägrare mobiliseringsorder, som på-
bjuda, att ifrågasvarande värnpliktsvägra-
re vid mobilisering skall inställa sig till
tjänstgöring som expeditiönsbiträde vid
ett regemente.

Det framhålls vidare att lagen om
krigstjänstvägran stadgar, att de, som en-
dast vägra bära vapen men likväl tjänst-
göra vid krigsmakten, skola tjänstgöra 90
dagar längre än den vanliga värnplikts-
tiden. För den, som vägrar varje tjänst-
göring vid krigsmakten, stadgas 120 da-
gars förlängning av värnpliktsjämförin-
gen. Men om krigstjänstvägraren, som
vägrar varje tjänstgöring vid krigsmakten,
vid mobilisering inkallas till lik-
artat arbete som den s. k. halvvägrarens
vad är det då för mening med, att den
förstnämnde under normala förhållanden
skall ha längre tjänstgöring än den se-
nare?

En vädan riktas till regeringen, att den
måtte undersöka militärens åtgärder i frå-
ga om krigstjänstvägrarnas mobilisering.
Vidare vädas till regeringen, att den
måtte taga upp till behandling frågan om
krigstjänstvägrarnas slyssättning i krigstid.
Och på sex maskinringsminut foliosid
klargör vidare den enskilda att göra
försvarsministern de moraliska, religiösa,
ideella kraven på en enskilde att göra
motstånd mot våldets idé.

Vilken behandling denne vägrare kom-
mer att få är ännu icke avgjort.

Oxfordstudenternas resolution att »under
inga omständigheter slås för sin kung
och sitt land», har väckt åtskillig oro
och opposition. Ordföranden för den
organisation, Oxford Union Society, som
med 275 röster mot 153 antog det beslut-
smässan uttalandet, har, i en f. ö. ö. mycket
intressant orientering i tidningen *The
New Statesman and Nation* över Oxford-
studenternas politiska inställning, närmare
förklarat resolutionens innebörd.

Diskussionen rörde sig ingalunda om
de eventuella fördelarna av en monarki
eller republik, skriver denne mr Hardie,
fastän det ju i och för sig är ett mycket
lämpligt ämne för offentlig diskussion.
Inte heller kastades någon skugga på de-
ras minne, som under 1914—18 gavo sina
liv i kampen just för sin kung och sitt
land. De stredo för det stora löftes skull
som man givit dem, nämligen att detta
var kriget som skulle göra slut på alla
krig. Vad Unionen i Oxford framföllt
ville klargöra var hur uttalandet skulle
kunna uppfyllas. Den uttalande drefter
som sin allvariga och uppriktiga åsikt att
den bästa metoden för krigets avskaffande
är individuellt motstånd mot varje
framtida krig.

Sedan Oxford givit uttryck åt sin vilja
till krigsvägran har universitetsunionen i
Cambridge med 335 röster mot 218 uttal-
at sig för socialism mot fascism.

Ungefär samtidigt med detta dokument
faller i vår hand ett nummer av Neue
Freie Presse där de berömda journalis-
ten Elisabeth Johnstén skildrar en anti-
militarist inför militärdomstolen i Paris.
— Vilket underligt skådespel! Sabel-
skrammel, sporrar, kommandoror. Allt-
sammans för att döma en man, som av
hela sitt hjärta avskyr uniformer och mi-
litarism. »Affären Guillebeaus», vars sista

Hedda Björkman.

Till minne av en tapper
människa.

Den 22 mars avled i Stockholm konst-
närinnan Hedda Björkman i sitt
72:dra levnadsår.

Hon hade inte länge fått ägna sig åt
det yrke, som i ovanlig grad tycktes for-
ra en frisk och stark kropp, förrän hon
vid helt unga år drabbades av den sjuk-
dom, som snart förvandlade henne till in-
valid. Men med strålände arbetsenergi
förmådde hon under långa år övervinna
de svårigheter sjukdomen beredde och
utöva och bevara sitt konstnärskap. Med
sitt glada, modiga sinne var hon ett före-
döme.

F. d. statsminister
C. G. Ekmans
avsägelse.

Den privat-officiella utredningen an-
gående f. d. statsminister C. G. Ek-
mans mellanhavande med Kreuger och
Frisinnade Landsföreningen har utfallit
så, att hr Ekman slutligen av sagt sig
ordförandeskapet i Frisinnade Landsföre-
ningens Verkställande Utskott. Hr Ek-
man har — som många andra — fått er-
gå en människornas vanliga reaktion inför
framgång och motgång. Han var för en
kort tid sedan »den starke mannen», ej
blott enligt sina meningsfränders utsago,
utan även inför andra partier och män
och kvinnor utrustade med s. k. gott för-
stånd. Kohandel, räknekonst utan mora-
liskt underlag och en politik, som ej kun-
de inge förtroende, betydde ingenting, så
länge han hade makten. Nu har han fal-
lit, inte bara på Kreuger-affärens, som
det sågtes, utan just på den politik, som
ingivit beundran och respekt. Sådan är
världens gång! Men — det är i läng-
den ofarligare att tala sanning än att
ljuga.

akt nu upspelas är i korthet följande:
Henri Guillebeau föddes av strängt katol-
ska, nationalistiska föräldrar, växte upp i
ett jesuitkloster och ägnade sig efter li-
teriska examina så småningom helt åt te-
kniskt verksamhet. Han bosatte sig under
många år i Tyskland, medverkade i tyska
tidningar, verkade för fransk-lysk sam-
förstånd, skrev artiklar mot militarism och
imperialism. 1915 var han i Paris, blev
mobiliserad men efter några månader fri-
kallad från militärtjänst, varefter han flyt-
tade till Schweiz, där han anslöt sig till
kretsen omkring Romain Rolland. Som
utgivare av den pacifistiska tidskriften
Demain upprätthöll han ett nära samar-
bete med män som MacDonald, Masaryk,
Rolland. Redan nu blev han högtigt be-
rädd av franska nationalist, som ho-
tade honom med process om han återvän-
de till Frankrike.

Efter ryska revolutionen begav sig Guil-
beau till Ryssland. Antagandet att han
skulle ha verkat som bolsjevikagent och
mot sitt eget lands intressen fick nu aktu-
alitet, han dömdes förvarande till döden,
Vad var det nu som drev den rotlöse
mannen, som efter vistelsen i Sovjet-Rys-
sland slagit sig ner i Berlin, att återvända
till Frankrike? Den vithäriga mannen
med det bittra clownansiktet svarar:
*Hemförlängtan. Men han uttalar ordet säll-
samt hårt och kallt.*

Det är utan tvivel två världsåskåd-
ningar som här kämpa emot varandra.
Denna kamp sträcker sig långt utöver
den enskilde människans öde, som här står
anklagad inför domstol och långt utanför
processens ram. Domare i uniform
sitta där med sina bruna, mustaschpry-
dda ansikten vända mot den anklagade och
säger: *Fosterlandet — patriotismen.*
Och en åldrad, trött människa står
framför dem och håller en bunt gamla
tidningar i handen — tidningar med bår-
drag av Romain Rolland, MacDonald och
Masaryk — och han säger:

Mänsklighet — försörjning.

Från riksdags- läktaren.

(Forts. fr. sid. 1.)

arbetarna inte fått något med. När jordbruket hade det bra, ja, då gick merikosterna till jobbarehänder för stegrat jordvärde. Vad som behövs är att skapa fackliga organisationer och medinflytande på arbetsförhållandena.

Hr Elmroth i Tierp hade tänkt när han först hörde om motionen att nu skulle det väl bli något av. Men, sade han, när man läst motionen och drucknat i det allmänna talesättet, så förstår man att det hela är ett partistreck. När vi började försöka att höja lantarbetarna, så då dem att längta efter något bättre, när vi ville organisera lantarbetarna — var hade vi bondeförbundarna den gången?

Sedan kom konsul Wallén, som också kallade sig för lantbrukare, och också några jämförelser mellan lantarbetarnas löner och industriarbetarnas, och så kom Hr Bengtsson i Kullen: Hjälp oss bönder att få en skälig ersättning för våra produkter och ingenting i världen skall vara oskärligare än att ge våra lantarbetare skälig ersättning.

Hr Johansson i Angtorp var skeptisk beträffande motionen, då han under ett långt liv bevittnat motionärernas inställning till lantarbetarna. Nya utredningar komma endast att försvara genomförandet av nödvändiga åtgärder. Vi ha alltid haft svårast att få komma till tals med de medelstora jordbrukarna som stått i bondeförbundet. De ha på alla sätt och vis försökt att slå ned på lantarbetarnas spröda ekonomiska sammanslutningar.

Och så talade några bondeförbundare igen och en och annan kommunist. Man måste fråga sig: Vadan denna pessimism ut bland de 200,000 lantarbetarna då de till den milda grad äro föremål för alla partiers kärlek och omtanke. Känna de möjligen att de snarare bli behandlade som pjäser i det politiska råspelet — än som en grupp människor i nöd?

Debatten pågick till framåt femtiden och då hade det sagts statshjäl, högre pris på lantbruksprodukter — naturligtvis med stöd av tullmurar — men ingen hade sagt: I vilket sammanhang står lantarbetarnas löner till det reella jordvärdet? Den naturliga jordvärdestegringen?

Motionen avslogs.
Elsa Svartengren.

ninger, tillvinger sig handelspolitiska fördelar fra fremmede stater m. h. t. indofser på danske produkter till disse, og derunder ogsaa sikrede de danske landbrugsprodukter fremmede afsætningsmarkeder under et plannæssigt gensidighedssystem.

Denne sidste punkt kan jo ikke siges at være særlig forskellig fra de bestræbelser, der i andre lande er fremme, for — i merkantilismens aand — at fremme eksport og hævme import.

Skal vi da nu gøre op, hvorvidt der er nogen som helst mening i at sammenstille lappbevægelsen i Finland med L. S.-bevægelsen her maa man sige:

men intet direkt bekämpande av arbetarklassen.

Der ligger i L. S.-bevægelsen, som den fremtræder i dag ikke nogen direkte antikommunisme. Maaske vil det være vanskelig for L. S. at bevare det upolitiske præg, og efter et grundlig gennemgang af de ovennævnte 5 punkter vil man ogsaa se, at nogen direkte arbejderlig indstilling ikke findes. Men paa den anden side vil man se, at det, der i første række kæmpes for, er en forbedring af bondestandens kaar, maaske indirekte paa bekostning af arbejderklassen, men ikke bevist og direkte.

Den ensidighed, der i dag præger bevægelsen, er vel nok nødvendig, for at give kravene styrke. Saa længe man gaar frem ad lovgivningsmessig vej, vil faren for, at ogsaa rigsdagen skulde blive saa snæver ikke være overhængende. — Men faar landbruget virkelig tropperne samlet er der maaske god grund til at vente, at de vil udnytte deres magtposition til ret kraftige indgreb overfor det øvrige samfund.

Lis Tørsteff.

Anna Björkman:

Småborgaren lever.

V i ha i det yttersta av dessa dagar bevittnat ingenting mindre än en nationell samling. På samma rum ha flockats moderna pudrade skolbarn och gummor i sjallet, studenter i golvbyxor och unga arbetare i cap. Människor av bägge kön och alla åldrar ha gripits av samma vär att gå kjökkenveien. I somliga städer ha biljetter sålts i större tal än folkmängden. Antigen har nordisk film gjord en fullträff. Det har nämligen varit en biografprogram samlingen gällit.

Men icke endast detta. Det lästa ordet, som länge förmodats dött, har åter blivit levande. Boklådorna ha stornat, och återigen ha vi fått bevittna en nationell samling. Efter vad bokhandlarna vittnat, ha alla samhällsklasser trängts vid diskarna i samma ärende. Andå bjuder sista boken ingen nämnvärd spänning. Redan på sid. 50 av bokens 182 har den minst skarpinnige läsare fullt klart för sig utgången. Den mera skarpinnige måhända tidigare. Huruvida mannen ställt sig i köerna är ej bekant. Att det gosselyne Zevs en gång skänkt dem fortfarande lever är omvittnat, men förmodligen tillfredsställes dess litterära hunger genom konsumering av detektivromaner. Det har nämligen varit en bok denna samling gällt eller rättare tvä, de senare årens överträffade succéer. Att nämna tillarna torde vara att förutsätta en okunighet, som icke finns.

Om författarinnan är ingenting att säga. Hennes böcker beteckna ingen romantisk svindel i la forna Molly Bawn-alster. Hon är ingenting så enkelt som Dyllen. Betydligt bättre upp än Ruck. Det hon kommer med är friskt, sunt, rart och käckt. Skulle hon erinra dem som nu icke äro alldeles unga om någon de älskat och njutit under mindre betänks-

amt bristande jämvikt inom det ätenskapliga samlivet och mellan föräldrar och barn samt mellan sysskon å andra sidan, vilket skulle förtjäna mycket mer ingående studier än hittills gjorts på detta område.

Om man ser trångboddheten som ett allvarligt socialt ont, vilket det ligger i samhällets intresse att på effektivast möjliga sätt bekämpa, kommer man också lätt över på författarnas tankegång, att just bostadsproduktionen bör bli ett av de områden, där det allmänna under nuvarande depression skall göra sina kraftiga insatser i form av olika slags subventionering och kontroll. Enom en stulerad bostadsefterfrågan och bostadsproduktion skulle man alltså, mena de sakkunniga, uppå en tvåfaldig vinst, nämligen dels avskaffandet av för de enskilda ödesdigra och för samhället i längden dyrbara brister ifråga om fysisk och psykisk hygien, dels åstadkommande av i verklig mening »produktivt» arbete.

Det förhållandet, att större delen av trångboddheten icke är orsakad av ekonomiskt nödvändig, kan enligt de sakkunnigas mening icke anföras såsom ett skäl för att samhället skulle ha minskad anledning att ingripa emot bostadsnöden.

Tvärtom innebär detta förhållande, att en höjning av bostadsstandarden kan erås genom åtgärder, som i desto lägre grad förorsaka samhället direkta kostnader. På grundvalen av den för Göteborg genomförda provundersökningen har i ett särskilt kapitel ett byggnadsprogram beräknats och en subventionskalkyl utförts. Byggnadsprogrammet förutsätter en fullständig sanering av bostadsnöden i Göteborg. För detta ändamål skulle en nyproduktion av lägenheter om 2 rum och kök och däröver uppgående till nära 16,000 lägenheter vara behöfvig, medan samtidigt inemot 13,000 mycket små lägenheter skulle bli överflödiga. Den bostadsproduktionen av de mycket fattiga familjerna, som därvid skulle bli er-

»Faktiskt förhåller det sig så, att det åtminstone icke i första hand är de lägenhetens golvtyta och luftutrymme, som är av betydelse vid en riktig uppskattning av dess värde såsom familjebostad, utan i stället just antalet rum. Vad särskilt gäller sovlutrymme, storlek, måste beaktas att i och för sig de rent andningsfysiologiska behoven mycket väl kunna tillgodoses även vid ganska små luftutrymder, blott luftväxlingen är tillräcklig.

Däremot är det uppenbart, att den psykiska hygienens, trevnaens och vad man skulle vilja kalla bostads- och familjelivsmoralen ställer alldeles bestämda krav på ett tillräckligt antal rumsheter. Det finnes ett samband mellan trångboddhet å ena sidan och psykisk ohälsa, allmän mindervärdighet och sociala tendenser

»Faktiskt förhåller det sig så, att det åtminstone icke i första hand är de lägenhetens golvtyta och luftutrymme, som är av betydelse vid en riktig uppskattning av dess värde såsom familjebostad, utan i stället just antalet rum. Vad särskilt gäller sovlutrymme, storlek, måste beaktas att i och för sig de rent andningsfysiologiska behoven mycket väl kunna tillgodoses även vid ganska små luftutrymder, blott luftväxlingen är tillräcklig.

Däremot är det uppenbart, att den psykiska hygienens, trevnaens och vad man skulle vilja kalla bostads- och familjelivsmoralen ställer alldeles bestämda krav på ett tillräckligt antal rumsheter. Det finnes ett samband mellan trångboddhet å ena sidan och psykisk ohälsa, allmän mindervärdighet och sociala tendenser

»BORTA BRA»

Dir. S. A. R. A.

om man bor på **REISEN** Skeppsbron 12-14.
Stockholms modernaste hotell. Rum från 6: 50.-

Bostadsfrågan och äganderätten till jorden.

En stadsbyggare måste börja vid låga ställning till markfrågorna. I äganderätten till marken bottnar varje stadsplaneproblem.

Uttalandet göres av arkitekt Sven Wallander i Hyresgästernas Sparkasse- och Bostadsförening, Stockholm, och finnes att läsa i tidskriften Spektrets häfte om arkitektur och samhälle. Tidevarvet, vilket som bekant alltid envist hävdadt denna ståndpunkt, antecknar med glädje det kraftiga understrykandet av densamma från en av de stora kooperativa bostadsföreningens ledande representanter. Vi anför vidare arkitekt Wallanders ord:

Frågan om samhällets övertagande av all äganderätt till jordbruksmark och tomtmark i städerna är ju gammal, men befinner sig dock fortfarande lika långt från sin lösning som någonsin förr. Allt det onda, som följer med den enskilda äganderätten till jorden, marken vi leva på, fördraga de olika samhällsklasserna stillatigande nu som förr. Överblåning och spekulation i jordbruksjord, oförtjänt markvärdestegring i städerna och utslagning av de boende via det alltid svårhålliga ingreppet i stadskroppen bli följder av ett system, som visserligen är uråldrigt men icke bättre av den anledning.

Sedan tomtträtsinstitutet genomförts och kommit till användning, egentligen endast i Stockholm, måste man med beklagande konstatera att dessa viktiga frågor tyvärr förlorat i aktualitet i den politiska diskussionen för närvarande. Detta är så mycket ömläppigare, då de, som sagt, måste utgöra grunden för samhällets stadsplanetekniska åtgöranden.

Och runt om sitta nu de riktiga författarna och tugga sura rönnbär.

Det finns otvivelaktigt skribenter, som icke skulle vilja göra succé med liknande produkter, även om de förmodade frambringa dem. Men det finns ingen, som icke vill göra succé. Alla vilja nå hennes upplagor.

»Kvinnornas stumhet».

Red. av Tidevarvet,
Stockholm.

I sin redogörelse för Amelie Posse-Bråzdoväs bok »Den oförlikneliga fångenskapen» (nr 11 i denna tidning) synes mig Elin Wägner göra sig skyldig till en orättvisa mot krigsrensens tyska kvinnor så till vida att hennes korta uttalanden om dem oförliknligt utlösa en mindre grad av sympati för dem än för deras medsystrar på Sardinien.

Elin Wägner skriver: »De fria, stolta, fullt spontana sardiska kvinnornas raseri mot ett krig, som de icke sanktionerat och: »de vildisciplinerade, upplärda tyskornas forcerade krigsutlösning».

I Bråzdoväs bok står om de tyska kvinnorna, som se tägen föra bort söldaterna till fronten: »Kvinnornas stumhet och deras tråga, förstenade väsen», och vidare: »i deras hopplösa ögon läste man samma nöd som hos alla deras medsystrar världen runt».

Det står ingenting om krigsutlösning hos tyskorna, men väl förstärkt, att såväl deras ras som deras uppfostran under århundradens förmena dem lisan av lidelsefulla sorgubrott, och att detta gör dem ännu mer till föremål för vår högsta grad av medkänsla, om man nu kan tala om grader i kännandet för förtvivlade kvinnornas.

J. H.

forderlig, uppgår till något mer än 1 milj. kr. årligen.

Efter en översikt av den hittillsvarande utvecklingen av bostadsstatistiken i Sverige utmynnar utredningen i ett förslag om att den förestående hyresräkningen göres till en intensiv bostadsocial undersökning med huvudsyfte att utreda företligheten av trångboddhet och bofällighet samt att utreda bostadsödens samband med inkomstförhållandena. Så många orter som möjligt bör omfattas av undersökningen och även landsbygds bostadsförhållanden utredas.

Råd och Rön

DAMSKRADERI

»Modèle»

Linnégat. 6° hiss. Tel. 606680
iia Kl. Syateljé. Även måster på beställning samt tilläggning o. provning av tyger.

DOCKOR

Eleganta Salongsdockor

från egen ateljé samt alla lösa delar (kroppar, huvud, masker och skor etc.). Begär prissuppgift.

E. Axelson

Kungsgatan 15, Stockholm. Tel. 11 1321.

GRAVVÄRDAR

Annero Stenuggeri

M. Rudin.

mitt för grind 5 Na Kyrkogården.
Tel. 30 57 08. Bostad: Råsunda 994.

KEMIKALIEAFFÄR

Siri Nilssons

KEMIKALIE- & TEKN. AFFÄR

SKEPPARGATAN 74
Tel. 749 02.

Varor hemsändas.

MOBLER

ENRUMSMOBLER

Ex.: »Lars» ..... Kr. 450:—
»Sets» ..... » 350:—
»Brio» ..... » 600:—
»Viking» ..... » 625:—
Bonad björk.

ERNST KARLSON.
Sveav. 108 (m. emot Stadsbiblioteket.)

Billiga Gardiner

Allmogegardiner ..... från 0: 25
Madraggardiner ..... » 0: 85
Trädgardiner ..... » 0: 75
Silkesgardiner ..... » 1: 50
Draggardiner ..... » 1: 60

A.-B. MATTOR & GARDINER
SVEAVÄGEN 45 FOLKUNGAGAT. 59
Tel. 11 32 94. Tel. 41 37 60.

Vete-Katten's
Bageri
och Kafferum
Kungsgatan 55
Klara Norra Kyrkogata 26
Stockholm. Tel. 20 84 05.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid
10-12.

EXPEDITION:
Telefon N. 48 42.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4
e. m. Postgiron 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3: 25,
kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1933
Zetterlund & Theländers Boktryckeri-A.-B.